

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Şerî Hükümlerde Hadisin Delil Sayılması

Agus Trisa'ya

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Allah sizi korusun ve sizi en büyük hayırla mükâfatlandırın.

Şöyle sormak istiyorum...

İslami Şahsiyet Kitabı'nın birinci cildinde, Ahad hadisin delil sayılmadığı zikredilmekte olup bu, Hizbin benimsemiş olduğu bir görüştür.

Aslında genellikle alimler, hadisin sıhhati hakkındaki görüşlerinde ihtilaf etmiştir. Nitekim bir alimin hadisin sıhhatli olduğuna dair hüküm verdiği görülürken diğer alimlerin ise onun zayıf olduğuna dair hüküm verdikleri görülmektedir.

Buna göre gençler olarak bizim bu konudaki görüşümüz nedir?

Vereceğiniz cevaptan dolayı çok teşekkür ediyorum; Allah sizi hayırla mükâfatlandırın.

Vesselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Biz bu meseleyi, Şahsiyet kitabının birinci cildinin 324. sayfasında geçen “Şerî Hükümlerde Hadisin Delil Sayılması” bölümünde açıkladık ve şöyle dedik:

[Şerî Hükümlerde Hadisin Delil Sayılması:

Akidede delilin sıhhati kesinleşmiş yakın/kesin delil olması gerekir. Bu nedenle ahad haber rivayet ve dirayet yönünden sahih hadis olsa bile akidede delil olmaya elverişli değildir. Şerî hükümlerde ise delilin zanni olması yeterlidir. Bunun için mütevatir hadis şerî hükümlerde delil olarak kullanılabilir gibi ahad haber de şerî hükümlerde delil olarak kullanılabilir. Ancak şerî hükümlerde delil olarak kullanılacak ahad haberin sahih ve hasen hadis olması gerekir. Zayıf hadis ise kesinlikle şerî hükümlere delil olmaya elverişli değildir. Zayıf hadisle delil getiren kimse şerî delille delil getirmiş sayılmaz. Ancak bir hadisin, sahih ve hasen olarak sayılabilmesi, bütün muhaddislerce kabul görmesine göre değil, hadisi tanıyabilme ehliyetine sahip olan ve onunla delil getiren kimseye göre gerçekleşir. Çünkü bazı muhaddislerce güvenilir sayılan raviler, başka muhaddislerce güvenilir kabul edilmemekte veya bazılarınca biliniyor sayılan raviler birtakım muhaddislerce meçhul sayılabilmektedir. Böylece sahih kabul edilen bir hadis bir başkasına göre sahih görülmemektedir. Bazılarının sahih kabul ettiği bir rivayet yolu bazılarınca sahih kabul edilmemektedir. Bazı muhaddislerin itibar etmedikleri ve itiraz ettikleri hadisler başka muhaddisler tarafından itibar görmüş ve onunla delil getirmişlerdir...

Ravinin herkes tarafından kötülendiği bilinmedikçe, hadis herkes tarafından reddedilmedikçe veya hadis dirayetinde ehliyeti olmayan fakihler hariç hiçbir fakih onunla delil getirmediği haller dışında hemen bir hadisin reddine girişmemek gerekir. Ancak daha önce yukarıda saydığımız bazı şartlar görülürse bir hadise itiraz edilir ve reddolunur. Bir hadisi kötülemeye ve reddetmeye yönelmeden önce hadis hakkında iyice düşünmek, inceleyip araştırmak gerekir.

Hadisleri ve ravileri inceleyen kimse bu konuda muhaddisler arasında birçok ihtilafın var olduğunu ve gerçekten de bunun örneklerinin çok olduğunu görür.

Örneğin Ebu Davud, Amr Bin Şuayb'dan onun babasından onun da dedesinden şu hadisi rivayet eder: Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle dedi: **المُسْلِمُونَ تَتَكَافَأُ دِمَاؤُهُمْ، وَيَسْعَى بِدِمَتِهِمْ** وَهُمْ يَدُّ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ، يَزِدُّ مُشِدُّهُمْ عَلَى مُضْعِفِهِمْ، وَتُسَرِّيهِمْ عَلَى قَاعِدِهِمْ **“Müslümanlar kanlarında eşittirler. En yakını onun hukukunu korumaya koşar. En uzağı onlara yardım eder. Onlar kendilerinden başkalarına karşı bir el gibidirler. Güçlüleri zayıflarını korur. Yürüyenleri oturanlarına yardım eder.”** Bu hadisin ravisi Amr Bin Şuayb'dır. “Amr Bin Şuayb'dan onun babasından onun da dedesinden” zincirinde söylenti vardır. Buna rağmen birçokları Amr Bin Şuayb'ın hadislerini delil getirirlerken bazıları ise reddetmiştir. Tirmizi şöyle dedi: “Muhammed Bin İsmail dedi ki: Ahmed, İshak ve bunların dışında bazı kimselerin Amr Bin Şuayb'ın hadisi ile delil getirdiklerini gördüm. Hâlbuki Şuayb Bin Muhammed, Abdullah Bin Ömer'den işitti.” Ebu İsa ise şöyle dedi: “Kim Amr Bin Şuayb hakkında konuşuyorsa onu zayıflatmıştır. Çünkü o dedesinin sahifesinden okuyor. Sanki onlar, bu hadisleri onun dedesinden işitmediğini gördüler.” Ali Bin Abdullah el-Medini şöyle dedi: “Yahya Bin Said dedi ki: Bize göre Amr Bin Şuayb'ın hadisi zayıftır. Fakat herhangi bir kimse şerî bir hükme Amr Bin Şuayb'ın hadisi ile delil getirirse onun delili şerî delil sayılır. Çünkü bazı muhaddislerce Amr Bin Şuayb'ın hadisi ile delil getirilir.”

Örneğin Darekutni Hasan'dan Ubade'den Enes Bin Malik'den naklettiği bir hadiste Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle demektedir: **مَا وَزَنَ مِثْلُ مِثْلٍ إِذَا كَانَ نَوْعاً وَاحِداً، وَمَا كَيْلَ فَمِثْلُ ذَلِكَ، فَإِذَا اِخْتَلَفَ النَّوْعَانِ فَلَا بَأْسَ بِهِ** **“Aynı cinsten olanlar misli misline tartılır. Yine aynı türden olanlar misli misline ölçülür. Türler değiştiği zaman misli misline ölçmemekte bir sakınca yoktur.”** Bu hadisin isnadındaki Rabi Bin Subeyh'i, Ebu Zer'a güvenilir görürken başkaları zayıf görmektedir. Aynı hadisi Bezzâr da tahriç etmiş ve sahih hadis saymıştır. Bir kimse bu hadis ile veya isnadında Rabi Bin Subeyh'in bulunduğu bir hadis ile delil getirdiği zaman şerî bir delille delil getirmiş olur. Çünkü bu hadisi bir gurup âlim sahih kabul etmiştir. Çünkü Rabi bin gurup âlim tarafından güvenilir kabul edilmiştir. Burada şöyle denilmez: “Bir raviyi bir kimse hem tadil hem de cerh ederse, cerh tadilden daha evladır.” Böyle denilemez çünkü bu durumda bir şahıs üzerinde yine bir şahıs tarafından hem cerh hem de tadil gerçekleşmiştir. Fakat iki şahıs tarafından gerçekleşirse, birisi kötülerken diğeri kötülemezsiz caiz olur. Bazı ravilerin bazıları nezdinde kabul görürken bir başkası nezdinde ise kabul görmeme farklılığı buradan kaynaklanmaktadır...

İşte hadisler hakkında, raviler hakkında ve muhaddisler arasındaki rivayet yollarındaki birçok ihtilaf böylece ortaya çıkmış olmaktadır. Aynı şekilde muhaddisler, fakiherin geneli ve müçtehitler arasında da birçok ihtilaflar ortaya çıkmıştır. Bu ihtilaflar nedeniyle hadis reddedilecek olursa, sahih veya hasen kabul edilen birçok hadisin de reddedilmesi gerekir ve böylece şerî delillerden birçokları düşer, bu ise caiz değildir. Bu nedenle muhaddislerin geneline muteber olan geçerli bir sebep olmadıkça veya sahih ve hasen hadislerde bulunması gereken şartlardan yoksun olmadıkça bir hadisin reddedilmesi gerekmez. Sahih ve hasen hadis şartlarını bünyesinde taşıyan veya muhaddislerce muteber sayılan herhangi bir hadis ile delil getirmek caizdir ve o, kendisi ile delalet sonucunda ortaya çıkacak olan bir hükmün de şerî hüküm olmasını gerçekleştirecek şerî delil sayılır...]

Umarım bu kadarı yeterli olmuştur. Bilen ve hüküm verenlerin en hayırlısı Allah'tır.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 13 Rabi'u'l Evvel 1444

M. 09/10/2022

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<https://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/4289/>